

West-Vlaanderen's gro e

In onze vorige bijdrage hebben wij, na een kort bestek te hebben opgemaakt van de eerste resultaten van de doelbewuste bevordering van de industrialisering in onze provincie, enige veel verspreide opvattingen met betrekking tot de economische ontwikkeling op de korrel genomen.

De gangbare opvattingen blijven steeds een fase achter op de feitelijke ontwikkeling van de maatschappij. Daar de « maatschappij » voor het overgrote deel van de bevolking praktisch samenvalt met de streek waarin zij leeft, is het begrijpelijk dat de ommekeer in de Westvlaamse denkwijzen slechts na West-Vlaanderen's economische voltige kan komen — want van het merendeel van onze volwassen mannen en vrouwen zijn de denkwijzen ontleend aan een landelijk of kleinsteds milieu en gekneed door een vorige generatie met een uitgesproken plattelandsfilosofie.

Maar even zeker als de denkwijzen slechts met vertraging de feiten kunnen volgen, moeten zij volgen. Evenals Benners Metaalkonstruktiebedrijven een stuk van Noord-Brabant omkeren in Coolen's roman, is de demiurg van de industrialisering al in het kalme West-Vlaanderen aan het werk.

De verstedelijking van de bevolking rond enkele polen neemt niet alleen materiële vormen aan, maar komt ook tot uitdrukking in een andere levenswijze. Wat wij immers « de jeugd van tegenwoordig », « het Amerikaans- worden van onze winkels », enz. noemen, dat is de veranderende Westvlaamse maatschappij van morgen, die veel vlugger dan men het kan nagaan ook de afgelegen dorpen van de Westhoek zal beïnvloeden.

Deze « jeugd van tegenwoordig », dat zijn in feite de jongere leeftijdsgroepen die voor het eerst zelf en goed gaan verdienen, en hierdoor een voor onze streken nieuwe zelfstandigheid inpalm. Zij zijn nog nooit zo talrijk geweest, deze jongeren, en West-Vlaanderen bezit er proportioneel méér dan de rest van het Rijk.

De versnelde industrialisering, o.a. door grotere ondernemingen, bindt de nieuwe generaties van de actieve bevolking in grotere getale aan de eigen streek.

Wellicht mogen wij ons daarom op termijn ook verwachten aan een verandering van de demografische evolutie, naar het Franse voorbeeld, omdat er ook minder jongeren naar de grote steden, « les tombeaux de la nation » zullen emigreren.

Wij kunnen deze prognose hier niet verder onderzoeken. Het lijkt wel zeker, dat de Westvlaamse mentaliteit en de Westvlaamse bevolking door de doorgevoerde industrialisering een verjongingskuur ondergaan.

* * *

De reacties op de versnelde industrialisering van West-Vlaanderen zijn echter niet alle positief, en ook dat is zoals het mocht verwacht worden. De gevestigde industrie zal straks gekonfronteerd worden met een zeer gewijzigde situatie.

Wij stipten aan, dat tijdelijke of lokale arbeidstekorten niet uitgesloten zijn. Dat betekent, dat de selectie vanwege de vraag naar arbeid, die wij tot hier toe kenden, zal verzwakt worden (1). Een algemeen proces van « up-grading » van de arbeid in West-Vlaanderen lijkt hieruit te zullen voortvloeien.

Verskillende consequenties hiervan maken een aantal bedrijfsleiders beducht. Zij vreezen in de eerste plaats een **arbeidstekort**. Afgezien van de tijdelijke of lokale arbeidstekorten lijkt deze vrees ons eerder voorbarig.

Bij vollediger benutting van het effectieve arbeidsaanbod, door geleidelijke opslorping van het onderbenut arbeidspotentieel in de landbouw, in de distributie en van de seizoenarbeiders, door gedeeltelijke overheveling van de grensarbeiders en door een groter beroep op vrouwelijke werkkrachten moet het arbeidsaanbod voor de industrie van West-Vlaanderen met vele duizenden eenheden kunnen verhoogd worden.

A. Lamfalussy (2) merkt in zijn veelbesproken boek op, dat de totale arbeidskracht in

(1) Declercq G. & Vanneste O., « Strukturele Werkloosheid », 1957, II, 25 e.v., voornamelijk 39; 230-231.

(2) « Investment and growth in mature economies (The case of Belgium) », Londen, 1961, 24.

GUIDO DECLERCQ

Lid van het Direktiekomitee W.E.R.

België slechts 60 % bedraagt van de totale aktieve bevolking, tegenover 63 % in Nederland, 70 in Frankrijk en 74 in Duitsland. Welnu, het overeenkomstig cijfer voor West-Vlaanderen bedraagt 59 procent.

Een wijziging van deze verhouding, bij voorbeeld tot 65 procent, staat gelijk met een vermeerdering van het arbeidspotentieel van 34.000 eenheden. Het is duidelijk dat dit cijfer slechts kan bereikt worden door een hoger betrekken van vrouwen in de industrie.

Ook het te verwachten effect van de industrialisering op de lonen heeft reeds aanleiding gegeven tot kritische commentaar. Het internationaal aspekt van deze kwestie kunnen wij niet uitdiepen. Aan onze beschouwingen over de lonen in de voorgaande bijdrage (1) menen wij echter het volgende te mogen toevoegen. Geen enkel ontwikkeld land van Europa, Italië inbegrepen met zijn zeer lage lonen ten zuiden van Napels,

(1) « West-Vlaanderen Werkt », 1961, Nr. 1, blz. 7-9.

Jeugd met ruime horizonten.

(Foto L. van Paridon)

kan zijn economische politiek op termijn nog steunen op een laag gehouden loonpeil.

Afgezien van zuiver politieke redenen die hiertegen pleiten, moet hier namelijk verwezen worden naar de « revolution of rising expectations » in tientallen onderontwikkelde landen met een veel lagere levensstandaard. Of wij het willen of niet, de onderontwikkelde landen zullen ons de voortbrengselen van hun jonge industrie verkopen, omdat wij, of deze landen het willen of niet, de producenten zijn van de outillage, de machines en de krachtcentrales die de grondslagen zijn van hun veelal ambitieuze ontwikkelingsplannen.

Deze universele solidariteit, ons opgelegd door de noodzaak van de internationale handel, heeft van een economische politiek van lage lonen in België evengoed als elders in West-Europa een slop gemaakt.

Vanzelfsprekend zullen sommige industrieën, waaronder de textielnijverheid, tot grondige aanpassingen verplicht worden. De ondernemingen die het alleen maar van lage lonen kunnen hebben zijn op termijn veroordeeld. Er is geen reden om dat voor onszelf verborgen te houden.

Voor de talrijke andere ondernemingen herhalen wij hier het antwoord dat een Amerikaans industrieel ons gaf, die zelf dicht betrokken is bij de industrialisering van een gestrandde streek in Pennsylvania, en aan wie wij de vraag stelden, of hij zodoende niet zijn eigen belangen in het gedrang bracht.

« Het industrieel klimaat is beter », zo zei hij, « wanneer iedereen een job heeft. Verder hebben de bestaande ondernemingen misschien niet de beste mensen die zij nodig hebben, omdat zij niet genoeg betalen. En ten slotte zal de industrialisering meebrengen, dat het aantal geschoolden in de streek zal toenemen, waardoor iedereen het per saldo beter zal stellen. Als iedereen méér verdient, kan ik uiteindelijk ook méér verdienen. »

Er zijn natuurlijk wel vraagpunten voor bestaande industrieën, die niet weggeredeneerd kunnen worden maar een praktische oplossing vereisen. Wij zullen er twee noemen, namelijk de incompatibiliteit van de textiel- en de konfektienijverheid eensdeels en de elektronische nijverheid anderdeels, en de arbeidsvoorziening van de traditionele bedrijfstakken.

Indien de huidige vooruitzichten verwezenlijkt worden, dan zal West-Vlaanderen te-

gen 1965 tussen 5.000 en 10.000 arbeidskrachten tellen in de elektronische nijverheid. De elektronische nijverheid is een bij uitstek groeiende bedrijfstak welke relatief hoge lonen kan betalen en aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden aanbieden. Welnu, deze nijverheid doet beroep op dezelfde categorieën van arbeidskrachten als de textiel- en konfektienijverheid.

Vandaar dat textielstreken zoals Nederlands Brabant, de New England staten in de U.S.A. en thans ook West-Vlaanderen de elektronische nijverheid aantrekken. Nu blijkt echter uit de ervaring in andere landen, dat de elektronica en de textielnijverheid moeilijk te verzoenen zijn in éénzelfde streek. De textielnijverheid, en in mindere mate de konfektienijverheid, komen in de verdrukking als in de onmiddellijke nabijheid een krachtige elektronische nijverheid ontstaat.

Deze toestand kan zich ook in West-Vlaanderen voordoen. Kleinere, niet gespecialiseerde textielondernemingen kunnen onder dusdanige drukking komen te staan, dat zij ofwel hun activiteit zullen moeten stopzetten, of een andere activiteit aanvangen, of uitwijken naar streken die niet tot de invloedssfeer van de elektronische industrie behoren. Hetzelfde kan, zij het in mindere mate, ook waar zijn voor de kleding- en konfektienijverheid.

De arbeidsvoorziening van de traditionele bedrijfstakken zou, eveneens ten gevolge van de versnelde industrialisering door groeiende bedrijven, in de knel kunnen komen. De traditionele bedrijfstakken, zoals textiel, vlas, borstels, schoenen, enz. zijn minder expansief. Als de kansen op tewerkstelling nu snel zouden toenemen buiten deze bedrijfstakken, dan is het niet uitgesloten dat de jongeren meer en meer andere beroepen zullen kiezen dan hun vaders. De arbeidsbezetting van deze Westvlaamse bedrijfstakken zou dan op een ongezonde manier verouderen, zodat zij in de toekomst voor een onoverkomelijk knelpunt komen te staan.

Beide vraagpunten vragen ernstige overweging, niet het minst vanwege de betrokken bedrijfstakken zelf. Voor de vlasverwerkende nijverheid bijvoorbeeld voorzien wij in de toekomst grote moeilijkheden, zelfs bij gunstige marktvoorwaarden.

De textielnijverheid zal er moeten naar streven haar aantrekkingskracht op de jongeren te vergroten door aan de spits van de vooruitgang te blijven. En dit kan niet meer zonder belangrijke kollektieve inspanningen.

(wordt voortgezet)